א) אהלות פרק ב מ"ג,

ב) שבת קיב: כלים פי"ז

מ"ח עירובין ד: כד.

ברכות מא., ג) יומא עג:,

עיין תוס' יומא עט., (7

ו) עירובין ד: פסחים קט.

ע"ש [חגיגה דף יא.],

פרשת מצורע פ״ה (1

ה״א.

דן א מיי׳ פט״ז מהלכות טומאת לרעת הלכה ו: דו ב מיי׳ פ"ג מהלכות טומאת מת הלכה ב: לה ג מיי׳ פ״ה מהלכות נזירות הלכה ב סמג

עין משפם

נר מצוה

לאוין רנ: לט ד מיי׳ פי״ח מהל׳ שבת הלכה א: מ ה מיי׳ פ"ו מהלכות כלים הלכה ב: מא ז מיי׳ פ״ב מהלכות שביתת עשור הלכה א סמג לאוין סט טור ש"ע ה"ח סי תריב סעיף ה: מב ז מיי׳ פי״א מהל׳ איסורי ביאה הלכה טו ופ"א מהלי מקואות הלכה יב סמג לאוין קיא ועשין רמח טוש"ע י"ד סי" קלח סעיף ח: מג ח ש מיי פ"א מהלי מקוחות שם טוש"ע שם סעיף ה:

תורה אור חשלם א) אֶרֶץ חִפָּה וּשְׂעֹרָה וְגָפָן וּתְאֵנָה וְרִפוֹן אֶרֶץ וית שֶׁבֶון וּרְבָשׁ: [דברים ח, ח]

ב) וְהָיָה בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי ּוְגַלַּח אֶת כָּל שְׂעָרוֹ אֶת ראשו וְאֶת וְקָנוֹ וְאֵת גַּבּת עֵינָיו וְאֶת כָּל שְׂעָרוֹ וְגַלֵּחַ וְכִבֶּם אֶת בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת בְּשָּׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָהֵר: [ויקרא יד, מ]

רבינו חננאל

וכליו על כתפו וסנדליו

וטבעותיו בידו הוא והן טמאין מיד כו׳. מצאנו שכתוב בפסוק והבא אל הבית והאוכל בבית והשוכב בבית היה [לו] לומר והבא אל הבית ודיו ואני אומר הבא טמא האוכל והשוכב לא כ״ש ותניא בתורת כהנים אם סופנו לרבות [הבא אל] הבית אע״פ שאינו לא אוכל ולא שותה מה ת״ל אוכל ושותה אלא ליתן שיעו׳ להבא כדי אכיל' א) בשכיבה וכמה שיעור אכילה כדי אכילת פרס פת חטין ולא פת שעורין מיסב ואוכלן בלפתן ושנינן במס׳ פרה פרק ראשון [אמרו] כיוצא בו (אחד) האוכל בבית המנוגע פרס משלש לקב אמרו לא מי״ח לסאה אמר להם כך שמעתי סתם אמר בן עזאי אני אפרש כשאתה אומר מג' לקב אין בו חלה וכשאתה אומר מי״ח לסאה מיעטתו חלתו. **שעורה**. עצם כשעורה מטמא במגע ולא באהל במשא ומפורש במס׳ אהלות גפן כדי רביעית יין לנזיר ואמרינן (בנזיר ל״ח ע״א) עשרה רביעיות הן תאנה וכו׳. ושנינן לעולם הלכתא והאי קרא דכתיב ארץ חטה ושעורה וכו׳ בעלמא. אסמכתא חציצין דאוריי' נינהו דכתיב ורחץ את בשרו במים שלא יהא דבר חוצץ בינו ובין המים. ודחינן מן התורה חציצת בשרו כי אתאי הלכתא לשערו שערו נמי

כדי רביעית יין לנזיר. פי׳ בקונטרס כדי רביעית בשחר איסורי נזיר דאיכא למאן דאמר במס' נזיר (דף לד:) דלולבין ועלין וחרצנין מצטרפין לשיעור רביעית יין דאם יתנם לכוס מלא יין ויצא ממנו רביעית יין ואינו דומה המשער בכוס מלא יין למשער

בכוס מלא מים דיין עב ואינו ממהר לנאת אלא נברך ונגדש על שפת הכוס יותר מן המים וברים עירובין (דף ד.) פי' בקונטרס גפן כדי רביעית יין לנזיר לחייבו מלקות משמע שרוצה לומר אם שתה רביעית יין ואין זה מענין האחרים דמשערינן בהו מילתא אחריתי וכמו שפירש כאן עיקר וכי האי גוונא תניא בתוספתא דנזיר" כינד הוא עושה מביא כוס מלא יין ומביא זית איגורי ונותן לתוכו ושופע אם שתה כיולא בו חייב ואם לאו פטור דברי ר' עקיבא ר' אלעזר בן עזריה אומר אינו חייב עד שישתה רביעית והשתא סוגיא דשמעתין כר׳ אלעזר בן עזריה ואין לחוש בכך דהכי נמי ההיא דעשר רביעית ^{טן} דפרק שלשה מינין (נזיר דף לח.) כוותיה ואע"ג דאמרינן התם בפלוגתא לא קמיירי לא חייש בהו אע"ג דפליג עלה רבי עקיבא ובנזיר נמי איכא בפלוגתא בפ' ג' מינין (דף לד.) דתנן ואינו חייב עד שיאכל מן הענבים כזית משנה ראשונה אומרת עד שישתה רביעית יין ר' עקיבא אומר אפילו שרה פתו ביין ויש בו ללרף כזית חייב ואמרינן בגמ' [דף לח:] ת"ק מדמה להו איסורי נזיר לשתיה

ובאכילת עלין ולולבין נמי בעי רביעית כמו בשתיה ור' עקיבא סבר כיון דאמר קרא וענבים לחים ויבשים לא יאכל מה אכילה בכזית אף כל בכזית כלומר אף שתיה וקלת קשה לגירסא זו דהיכא אשכחן דמלריך רביעית במידי דאכילה ולריך לומר דמשמע ליה דכי קתני עד שיאכל מן הענבים כזית ה"ה בשתיה ומשנה ראשונה דאומרת עד שישתה רציעית ה"ה באכילה אלא מר נקיט אכילה משום דיליף מיניה לענין שתיה ומר נקיט שתיה משום דיליף מיניה לענין אכילה ור"ת גריס שם בנזיר ת"ק לא מדמה להו לכל איסורי נזיר לאכילה וכן מנא בספר ישן ויש ספרים שכתוב בהן לא מדמי להו לאיסורי נזיר לשתיה והכל אחד אבל לאכילה ניחא טפי פי' משנה ראשונה מחלקת בין אכילה לשתיה ולא ילפינן מהדדי ולגירסא זו הויא אכילה בכזית לכולי עלמא ובשמעתין גרס ר"ת כזית יין לנזיר ואתיא ככ"ע ובמידי דאכילה וקשה לפי' ר"ת דמאי נפקא מינה דמשערינן אותו זית בכוס מלא יין דכן יכול לשער במים כמו יין במקום שישימו הזית איגורי בין ביין בין במים שם

דבר

ישימו כמו כן החרצנים והזגים ואם נעמיד שמעתין במידי דשתיה כיון דאמרינן"ו לחייב בשותה מה שמפיל שיעור כזית מן היין דהוא דבר מועט הא פשיטא דכיון דשתה יין דשעוריה (מהכא^ם) דאי אפשר לשערו אלא ביין וקלת משמע בירושלמי דנזיר^ה כפר"ת דאכילה לכולי עלמא בכזית דקאמר התם משנה ראשונה עד שישתה רביעית יין דהוו דרשינן שכר שכר מה שכר שנאמר להלן רביעית אף שכר האמור כאן רביעית חזרו לומר לא יאכל ולא ישתה מה אכילה בכזית אף שתיה בכזית: 🗖 כדי בעדי בתים שיעורן כרמוגים. גבי כלי עץ מיתניא פי"ז דכלים אבל בכלי חרם תנן פ' שלישי דכלים [מ"א] העשוי לאוכלין שיעורן כזיתים ^{לן} העשוי למשקים כו' והא דאמר בסוף המלניע (שבת דף נה:) חמש מדות בכלי חרס ניקב כמוליא זית טהור מלקבל זיתים ועדיין כלי הוא לקבל רמונים היינו אם יחדו לרמונים אבל סתמו כמוליא זית: שיעורן כרמונים. במס' כלים פ' י"ז [מ"ד] תנן הרמונים שאמרו שלשה אחוזים זה בזה ולא שיהא לריך נקב גדול כל כך כדי שיצאו שלשתן בבת אחת אלא אחד לבד דהא אמר בסוף המלניע (שבח דף נה:) כמוליא רמון ^{מן} משמע רמון אחד דלא קאמר רמונים ועוד בפ' אלו קשרים (שם דף קיב:) ובפ' עושין פסין (עירובין דף כד.) דבעי חזקיה ניקב כמוליא זית וסתמו וחזר וניקב כמוליא זית וסתמו עד שהשלימו למוליא רמון מהו הוה ליה למינקט ניקב כמוליא רמון וסתמו וחזר וניקב כמוליא רמון וסתמו עד שהשלימו לשלשה רמונים מהו ונראה לפרש דהא דנקט שלשה רמונים אחוזים דאע"פ שמוליאם זה אחר זה אין נוחין ללאת דרך נקב לר כמו שהיה יולא זה אחר זה בפני עלמו עוד יש לפרש דנקט שלשה אחוזים זה בזה משום דרמון דגדל יחידי בפני עלמו או שנים גדולים יותר מדאי והגדלים ארבעה אחוזים קטנים יותר מדאי אבל הגדלים שלשה בינונים יומשערים בהן: [וע"ע חוספות שבת קיב: ד"ה עד וחוספות עירובין ד: ד"ה שיעורן]: ארא נינהו וקרא אסמכתא בעדמא. מכאן קשה לגירסת הספרים דבפ' בתרא דיומא (דף פ. ושם) דא"ר יוחנן שיעורין ועונשין הלכה למשה מסיני ופריך שיעורין מיכתב כתיבי ארץ חטה ומשני אלא אימא שיעורין של עונשין וקשה לאותה גירסא דמאי קפריך מיכתב כתיבי הא מסיק הכא דקרא אסמכתא היא ועוד מאי קמשני אימא שיעורין של עונשין הלא על השיעור הקשה מיכתב כתיבי ועוד דבכל דוכתא דמייתי האי קרא דשיעורין מייתי כולה מילתא דר' חנן דהכא ומתוך כך גרים התם בקונטרם עונשין מיכתב כתיבי אלא אימא שיעורין של עונשין ובפ' כילד מברכין (ברכוח ד' מא. ושם) משמע קלת (א) דרשה גמורה דאמר רב (חמא אמר^{ס]}) ר' ילחק כל המוקדם בפסוק זה מוקדם לברכה שנאמר ארץ חטה וגו' והדר אמר ופליגא דר' חנן דאמר ר' חנן כל הפסוק לשיעורין נאמר ושמא למאי דמסיק התם ואידך שיעורין מי כתיבי לא פליגי:

דאורייתא דכתיב ביה ורחץ את בשרו ודרשינן את הטפל לבשרו ומאי ניהו שערו. **ואמרינן** נימא אחת קשורה חוצצת שלש אינן חוצצות משום דמחלחלי ועייל בהו מיא שתים איני יודע. אלא כי אתאי הלכתא לרובו ולמיעוטו ולמקפיד ולשאינו מקפיד וכדר' יצחק דאמר ר' יצחק כו' ודברי ר' יצחק מפורשין ביבמות בפרק הערל דגרסינן התם ואלא הא דאמר רבא מעוברת שנתגיירה אין בנה צריך טבילה אמאי אין צריך טבילה וכי תימא משום דר' יצחק דאמר

חשק שלמה על ר"ח א) ר"ל בדרך שכיבה והיינו שיהא מיסב ואוכל.

היה לבוש כליו. דאיקרו להו צגדיו: הוא ממא מיד. דכתיב והבא אל הבית יטמא: והן מהורין עד שישהה. דכתיב (ויקרא יד) והאוכל בבית יכבס וגו' ודרשינן בת"כ" אין לי אלא אוכל ושוכב אוכל בלא שוכב שוכב בלא אוכל לא אוכל ולא שוכב מניין ת"ל יכבס בגדיו

"היה לבוש כליו וסנדליו ברגליו ומבעותיו באצבעותיו הוא ממא מיד והן מהורים עד שישהה בכדי אכילת פרם פת חמין ולא פת שעורין מיסב ואוכל בליפתן שעורה דתנן לעצם כשעורה מממא במגע ובמשא ואינו 6 מטמא באהל גפן כדי רביעית יין לנזיר תאנה דכגרוגרת להוצאת שבת רמון דתנן יה כל כלי בעלי בתים שיעורן כרמונים א ארץ מרכל זית שמו (ודבשי) ארץ שכל שיעוריה כזיתים כל שיעוריה סלקא דעתך הא איכא הני דאמרינן אלא אימא שרוב שיעוריה כזיתים דבש (י ככותבת הגסה ביום הכפורים י אלמא דאורייתא נינהו ותסברא שיעורין מי כתיבי אלא הלכתא נינהוי וקרא אסמכתא בעלמא הוא חציצין דאורייתא נינהו דכתיב י ורחץ (יו את בשרו) במים יושלא יהא דבר חוצץ בינו לבין המים כי אתאי הלכתא לשערו כדרבה בר בר חנה יו דאמר רבה בר בר חנה ונימא אחת קשורה חוצצת שלש אינן ^ה חוצצות שתים איני יודע שערו נמי דאורייתא נינהו דכתיב ורחץ את בשרו במים את המפל לבשרו ומאי ניהו שערו הלכתא לכדרבי יצחק "דאמר רבי יצחק

ריבה שתי פעמים כתיב יכבם בגדיו ואם סופנו לרצות הכל מה ת"ל והאוכל ליתן שיעור לשוכב כדי אכילה שאין טעון כיבוס בגדים עד שישהה כדי אכילה וגופו טמא מיד דהכי כתיב והבא אל הבית יטמא ולא כתיב כיבוס בגדים והאוכל בבית דהיינו שוהה כדי אכילה יכבס בגדיו: אכידת פרם. חלי ככר שיערו יו חכמים אותו למזון שתי סעודות לעירוב דתנן בעירובין (דף פב:) חליה לבית המנוגע: פת חמין. שהייתה מועטת משל שעורים: מיםב. דהיינו דרך אכילה מי שהוא מיסב הוא עסוק באכילה ואינו טרוד בדברים אחרים: עצם כשעורה. מן המת: ואינו מממא באהל. כשיעור זה עד שיהא שדרה או גלגולת שלמה או רוב מנין אברי אדס י: גפן. מה שיערו בו: כדי רביעית יין. בשאר איסורי נזיר דאיכא למאן דאמר במסכת נזיר (דף לד:) דחרלנים ולולבין ועלין " מלטרפין לשיעור רביעית יין שחם יתנם לכום מלח יין עד שיצא ממנו רביעית יין ואין דומה המשער בכוס מלא מים למשער ביין משום דיין עב הוא ואינו ממהר לנאת אלא נברך ונגדש על שפת הכוס יותר מן המים: תאנה. מה שיערו בה: כגרוגרת להוצאת שבת. שיערו בכל

האוכלים: כד כדי בעדי בתים שיעורן. בנקביהם: כרמון. דעד שניקב כמוליה רמון שם כלי עליו ומקבל טומהה לפי שבעל הבית חם על כליו וכשהוא מוליא זיתים הוא משתמש בו רמונים אבל כלי אומן שעומד לימכר טהור בנקב כל שהוא: רוב שיעוריה בזיתים. יו מת ונבילה ואיסור חלב ודם ופיגול ונותר וטמא וגיד הנשה: דבש. כל מיני מתיקה קרויין דבש ותמרים מיני מתיקה הן: בותבת. תמרה: דיום הכפורים. דלא כתיב ביה אכילה אלא אשר לא תעונה (ויקרא כג) מידי דמייתב דעתיה ^ט ומפקע ליה מעינוי: מי בתיבי. כלום כתיב בתורה עלם כשעורה ובית המנוגע בחטין וכן כולם: ה"ג בשרו במים שלא יהא דבר חולך כו': נימא אחת קשורה. ומקפיד עליו חוללת דמיהדק שפיר ולא עיילי בה מיא ואמרינן לקמן גזרינן על מיעוטו המקפיד: שדש אינן חוצצות. לפי שהשער קשה ולא מיהדק שפיר ועיילי ביה מיא: את המפל לבשרו. יהא במים. הטפל הדבוק:

ה"ז (עיי"ש), **ל)** אהלות פ״ב מ״א, ט) יומא פ:, י) ריש פ״ד, כ) פ״ו סוף

הגהות הב"ח (מ) תום ד"ה אלא הלכתא וכו' משמע קלת דדרשה גמורה היא דאמר: הגהות וציונים וֹברכות מא ע״ב וכן [ל] בילקוט ליתא] (גליון) **כ**[בברכות איתא **אמר** ר"י בר חנינא] (גליון): בברכות מא ע״ב [ב איתא מדרבנן וקרא אסמכתא וכו׳] (גליון): [עי׳ פסחים קט ע״א] [7 (גליון) דשם ילפי׳ ליה

> מורחץ במים את כל בשרו (ויקרא טו), ועיין ילקו"מ, ושם נוסף ע"פ המהרש״ל בהגו"צ: 🗗 נדה סז ע"א ב"ק פג ע"א עירובין ד ע"ב ושם אי בר רב **הונא**] (גליון): **וֹ**] נדצ״ל ששיערו: ז] בכת״י נוסף שאכלן (דק״ס): מביא שבכת"י [ד רש"י כתוב מומאת מת ואיסור נביקה חלב וכו׳: ט] צ״ל רביעיות :רביעיי **י**ן בדפו"י במידי דשתיה **ראייריגן** לחייב: **כ**ן צ"ל (גליון): כמשניות הגירסא [בזיתים: מ] לפנינו שם כמוציא "רמונים" אך בתוס׳ שם ד״ה ניקב אי׳ כמוציא

ליקומי רש"י

צ״ל בינונים הן

(באה״מ): **D** [צ״ל יוםף

ואיתימא] (גליון):

היה לבוש כליו. וכן כולם דרך לבישתן קרויין בגדיו ובטלין אללו וכתיב (שם) והאוכל בבית יכבם את בגדיו ודרשינן בתורת כהנים מקרא דהאי אוכל לאו אכילה ממש הוא אלא שישהא כדי שיעור אכילה, ובביאה בלא שהייה אינו מטמא בגדים [עירובין ד.]. אכילת פרם. חלי ככר ששיערו בו חכמים חת העירוב שהוא כולו מזון שתי סעודות וחליו מזון סעולה חתת [ברכות מא.]. פרם. ד' בינים הן מזון סעודה בינונית, פרס לשון פרוסה ששיערוהו בחלי ככר האמור בעירוב דבעינן מזון ב' סעודות ותנן התם חליה לבית המנוגע בפרק כילד (לקמן דף פב:) [עירובין שם]. חלי ככר של עירוב שהוא מזון שתי סעודות והוא שמונה בילים כדאמרינן בעירובין (פב:) [חולין עא:]. פת חמין. נאכלת מהר [ברכות שם]. אין שוהא בה כפת שעורין [עירובין שם]. בויםב. דרך הסבה שהיא נאכלת מהר שאינו פונה אנה ואנה [ברכות שם]. שהייה זו בהסיבה שיערוהו ולא

בנאכלת בעמידה והולך ובא שהוא שוהה באכילתו יותר. ואוכדה בדיפתך. שנאכלת מהר [עירובין שם]. ואינו משמא באהד. הלכה למשה מסיני הוא [ברכות שם]. שום עלם בלא בשר עד שיהא שם שדרה שלימה או גולגולת או רוב בנינו ב' שוקיים וירך אחת, או רוב מניינו קכ"ה אברים [עירובין שם]. כדי רביעית יין דנזיר. אכל חרלנים ווגים ולולבין כשיעור רביעית יין חייב ואין שיעור רביעית יין ורביעית מים שוין לפי שהיין עב והמים קלושין ויש ברביעית יין יותר ממה שיש ברביעית מים כדאמרינן [בשבת (דף עו.)] גבי רביעית דם שיכול לקרוש ולעמוד על כזית משום דסמיך, אבל מידי דקליש לא הוה רציעית דידיה כזית [ברכות שם]. לחייבו מלקות [עירובין שם]. גרוגרת. היא תאנה יצישה ובה שיערו כל אוכל אדם לענין הולאת שבת דתנן (שבת עו:) המוליא אוכלין כגרוגרת [שם ד:]. דהוצאת שבת. דתנן המוליא אוכלין כגרוגרת (שבת עו:) והיא תאנה יבשה [ברכות שם]. כד כדי בעדי בתים. לגבי כלי עץ תנא לה

במסכת כלים. שיעורן ברמוגים. לטהר מטומאתן אבל פחות מכאן חייס עליה ולא מבטיל ליה [שבת קיב:]. ניקב כמוליא רמון טהור. בעלי בחים חסים על כליהם, הלכך ניקב כמוליא קטניות מלניעו לזיתים, ניקב כמוליא זית משתמש לאגוזים, ניקב כמוליא אגוז משתמש בו רמונים, אבל של אומן העומד למכור לא הוי שיעוריה בהכי. דבש. האמור בחורה הוא דבש תמרים וכותבת היא תמרה וברכות מא:]. כל דבש האמור בחורה דבש תמרים וכדאמר החם (בכורים פ"א מ"ג) אין מביאין בכורים כי אם מז' המינין ולא מחמרים שבהרים ולא מפירות שבעמקים, אלמא פשיטא ליה לחנא דחמרים מז' המינין דהיינו דבש [עירובין שם]. בשרו במים. משמע שיגע בשרו למים [ב״ק פב.]. וכדרבה. דאמר רבה חלילה פוסלת נשיעל ועירובין שם].